

การบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงขจรสิงห์

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

STUDENT AFFAIRS ADMINISTRATION OF SCHOOLS IN SAHAWITTAYAKET

BANTHOONSINGH GROUP UNDER SAMUTSAKHON PRIMARY

EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

รสสุคนธ์ จันทรแสงสว่าง¹ ธารินี กิตติกาญจนโสภณ²

Rossukon Jantarangsavang¹ Tarinee Kittikanjanasophon²

Faculty of Education, Bangkokthonburi University

E-mail: 6533100123@bkkthon.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการดำเนินงานการบริหารงานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนในสหวิทยาเขต บึงขจรสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร และ (2) เสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงขจรสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรเป็นผู้บริหารและครูในสหวิทยาเขตบึงขจรสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 140 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ วิธีดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) สร้างเครื่องมือ (3) เก็บรวบรวมข้อมูล และ (4) วิเคราะห์ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสังเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า (1) การดำเนินงานการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงขจรสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และ (2) แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงขจรสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้บริหารได้เสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนไว้ดังนี้ ควรกำหนดแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียน ควรกำหนดเป้าหมาย ควรบริหารโดยวัตถุประสงค์ ควรกำหนดทิศทางขององค์กร ควรควบคุมและประเมินผลการบริหารงานกิจการนักเรียน ควรวิเคราะห์ศึกษาสภาพแวดล้อม และควรตรวจสอบและประเมิน

คำสำคัญ: การบริหารงานกิจการนักเรียน สหวิทยาเขตบึงขจรสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study the student affairs administration of schools in Sahawittayaket Banthunsingh under Samutsakhon Primary Educational Service Area Office; and (2) to propose guidelines for student affairs administration of schools in Sahawittayaket Banthunsingh under Samutsakhon Primary Educational Service Area Office.

Research methodology was survey research. The population, included 140 teachers and administrators in Sahawittayaket Banthunsingh under Samutsakhon Primary Educational Service Area Office. And the sample were 103 teachers, obtained by stratified random sampling method. The research process consisted of 4 steps as follows: (1) studying related research; (2) creating instruments; (3) collecting data; and (4) analyzing the data. The instrument used for data collection was five-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean and Standard Deviation.

The research results revealed that: (1) student affairs administration of schools in Sahawittayaket Banthunsingh under Samutsakhon Primary Educational Service Area Office, overall was at high level. When considering each aspect, there were at high level in every aspect. The averages highest of third mean were as follows: The aspect in terms of promoting and developing students to have discipline, morality, and ethics, followed by operation of the student support system, and promoting democracy in schools; and (2) propose guidelines for student affairs administration of school administrators in Sahawittayaket Banthunsingh under Samutsakhon Primary Educational Service Area Office. Administrators have proposed guidelines for student affairs management as follows: 1) setting guidelines for student affairs administration 2) targeting 3) management by objectives 4) setting the direction of the organization 5) control and evaluation of student affairs administration 6) environmental analysis; and 7) Inspection and evaluation.

Keywords: Student Affairs Administration, Sahawittayaket Banthunsingh, SamutSakhon Primary Educational Service Area Office

บทนำ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งสำคัญในการวางรากฐานให้กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ที่กล่าวไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ จึงไม่ใช่แค่การบริหารงานในด้านวิชาการและการวัดผลประเมินผลเท่านั้น สถานศึกษายังต้องมีการส่งเสริมกิจกรรมเสริมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอีกด้วย การบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน เป็นความรับผิดชอบของครูและผู้บริหารในการวางแผน

กิจกรรมที่สนุกสนานและเป็นประโยชน์สำหรับนักเรียน สิ่งนี้ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้และเติบโตในทุกด้านของชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานที่ช่วยให้นักเรียนรู้สึกดีขึ้นในโรงเรียน อีกทั้งยังช่วยให้ครูเข้าใจนักเรียนมากขึ้น แม้ปัญหาด้านต่างๆ ของนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเก่ง คนดี และมีความสุข อีกทั้งยังดูแลให้นักเรียนประพฤติตนดีด้วย และช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาจิตใจเพื่อให้สามารถประสบความสำเร็จในชีวิตได้สมกับเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 23 (4) กล่าวว่า การศึกษาทั้งในและนอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ทั้งด้านวิชาการความรู้ และด้านประสบการณ์ให้กับนักเรียน เพราะสถานศึกษาเป็นแหล่งจัดการด้านความรู้ และปลูกฝังทัศนคติที่ดีให้เกิดกับเยาวชน งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียนซึ่งอยู่ในขอบข่ายของการบริหารทั่วไป ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 แต่เนื่องจากสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการรับวัฒนธรรมทางตะวันตกเข้ามามากขึ้น ทำให้วัฒนธรรมไทยถูกละเลย เด็กและเยาวชนขาดการดูแลเอาใจใส่ มีทัศนคติและมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งผิดแปลกไปจากขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมที่มีมาช้านาน ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาตลอด จนสร้างปัญหาให้แก่สถานศึกษาและสังคมได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

โรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาเขตบึงทูลุสึงห์ มีที่ตั้งใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน จึงพบปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียน ที่มีอายุระหว่าง 10-15 ปี กำลังอยู่ในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ มากมาย มักมีความอ่อนไหวต่อสภาพแวดล้อมสังคมอย่างมาก เนื่องจากพวกเขากำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรอบตัวอย่างรวดเร็ว และมีการสร้างเสริมและกระตุ้นจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย เช่น เพื่อนร่วมชั้น เรื่องราวในสื่อสารมวลชน หรือแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อน จากการสำรวจพฤติกรรมและการกระทำผิดระเบียบวินัยของนักเรียน โรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาเขตบึงทูลุสึงห์พบว่า มีจำนวนมากของนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อสภาพและวัยของพวกเขา และมีลักษณะความประพฤติที่ไม่เหมาะสม เช่น การแต่งกายไม่เรียบร้อย การทะเลาะวิวาท การขู่สาว และการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว สภาพแวดล้อมที่ตั้งของโรงเรียนมีแหล่งอบายมุขต่าง ๆ จำนวนมาก จึงเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา การบริหารงานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาเขตบึงทูลุสึงห์ เพื่อเป็นแนวทางในการสนับสนุนและส่งเสริมให้โรงเรียน ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน ให้เป็นมนุษย์มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และมีทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยียุคใหม่ มีทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี ทั้งนี้เพื่อสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตบึงทูลุสึงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงทูลุสึงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงทูลสิงห์ โดยอิงตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจำแนกงานกิจการนักเรียนออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่

- 1) การวางแผนงานกิจการนักเรียน
- 2) การบริหารงานกิจการนักเรียน
- 3) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม
- 4) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 5) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
- 6) การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) การบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงทูลสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยผู้วิจัยมีรายละเอียดดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 4.1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- 4.2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 4.3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการวิจัย
- 4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย ดังแสดงในตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
21 – 30 ปี	43	41.75
31 – 40 ปี	36	34.95
41 – 50 ปี	19	18.45
51 ปีขึ้นไป	5	4.85
รวม	103	100.00
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	82	79.61
สูงกว่าปริญญาตรี	21	20.39
รวม	103	100.00
ประสบการณ์ในการสอน		
ไม่เกิน 5 ปี	39	37.86

5 - 10 ปี	34	33.01
11 - 15 ปี	10	9.71
16 - 20 ปี	15	14.56
21 ปีขึ้นไป	5	4.85
รวม	103	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า พบว่า ผู้บริหาร ครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงทูลสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร ส่วนใหญ่มีอายุ 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.75 รองลงมาคืออายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.95 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 79.61 ส่วน ประสบการณ์ในการทำงาน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานไม่เกิน 5 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 37.86 รองลงมาคือประสบการณ์ในการทำงาน 5 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.01

ตารางที่ 2 แสดงการดำเนินงานการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงทูลสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานกิจการนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน	4.15	0.26	มาก	6
2. ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน	4.17	0.27	มาก	5
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	4.32	0.26	มาก	1
4. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.29	0.33	มาก	2
5. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	4.26	0.33	มาก	3
6. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	4.20	0.53	มาก	4
รวม	4.23	0.16	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การดำเนินงานการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงทูลสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (\bar{X} = 4.32) รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (\bar{X} = 4.29) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน (\bar{X} = 4.15)

2. แนวทางในการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงทูลสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม มีดังนี้

1. การกำหนดแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียน
2. การกำหนดเป้าหมาย
3. การบริหารโดยวัตถุประสงค์
4. การกำหนดทิศทางขององค์กร
5. การควบคุมและประเมินผลการบริหารงานกิจการนักเรียน
6. การวิเคราะห์ศึกษาสภาพแวดล้อม
7. การตรวจสอบและประเมิน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงบูรพ์สิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงบูรพ์สิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้เนื่องจากจากผู้บริหารสถานศึกษาเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนา ส่งเสริมระเบียบวินัย คุณธรรม และจริยธรรม ในการบริหารงานกิจการนักเรียน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ที่กล่าวไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนานคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ดังนั้นการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนขั้นพื้นฐานต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนจริยธรรมให้แก่นักเรียน เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตตามที่สังคมต้องการ ซึ่งมีเป้าหมายหลักคือการช่วยป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียน ช่วยแก้ไขสถานการณ์ที่นักเรียนอาจเป็นผู้กระทำ และส่งเสริมการพัฒนาทักษะความรับผิดชอบของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน อีกทั้งยังเน้นการส่งเสริมความเคารพและจริยธรรมที่ดีให้แก่เด็กนักเรียน เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีวินัย มีความประพฤติที่เหมาะสม และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้เต็มประสิทธิภาพตามหลักสูตรและสามารถแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนได้อย่างเหมาะสมตามแนวทางที่กำหนด สอดคล้องกับ ธนาภา ชมพูธัญ และสมลักษณ์ พรหมมีเนตร (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะเรสองแคว สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะเรสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติมากทุกด้าน ๆ ที่มีการปฏิบัติสูงสุด คืองานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน รองลงมาคืองานเสริมสร้างวินัยนักเรียน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเพศชายและเพศหญิงเกี่ยวกับงานบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะเรสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านงานปกครองนักเรียนมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

1.1 ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน มีการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า โรงเรียนมีการเผยแพร่ระเบียบและแนวปฏิบัติแก่นักเรียน ครูและผู้ปกครองรับทราบโดยทั่วกัน ครูมีการนำระเบียบและแนวปฏิบัติของโรงเรียนที่ปรับปรุงพัฒนาเป็นปัจจุบันไปใช้กับนักเรียน และโรงเรียนรับผิดชอบในการปฏิบัติงานบริหารงานกิจการนักเรียน กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร รวมไปถึงโรงเรียนมีการกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติสำหรับใช้ในโรงเรียนเป็นเอกสารคู่มือครูและคู่มือนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับ พิมพ์ผกา โพธิจันทร์ นิพนธ์ วรรณเวช และสาโรจน์ เผ่าวงศากุล (2564) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน มีการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ครูมีการดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน ครูมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ ทำเป็น

และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียน อีกทั้งโรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานกิจการนักเรียนอย่างครบถ้วนถูกต้องเป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับ คมสันต์ สิงห์รักษ์ (2560) ได้ศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเอกชน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเอกชน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม มีการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ครูมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบ ต่อสังคมเป็นประจำและต่อเนื่อง อีกทั้งครูยังมีการบันทึกเกียรติประวัติของนักเรียนไว้เป็นหลักฐานและเป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับ ธนาภา ชมพูธัญ และสมลักษณ์ พรหมมีเนตร (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่จะเราสองแคว สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะเราสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติมากทุกด้าน ๆ ที่มีการปฏิบัติสูงสุด คืองานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน รองลงมาคือ งานเสริมสร้างวินัยนักเรียน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.4 ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูมีการคัดกรองนักเรียนโดยจัดทำ SDQ ครบทุกคน ครูมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่มีปัญหาที่เป็นกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา รวมไปถึงผู้บริหารมีการประชุมชี้แจงครูเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการคัดกรองนักเรียน และครูมีแนวปฏิบัติในการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน สอดคล้องกับ จันจิรา แก้วหาญ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มีการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ครูมีการใช้สิทธิในการเลือกตั้งไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ครูมีการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนตามแนวทางการเลือกตั้งทั่วไป และครูมีการประชาสัมพันธ์/รณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง รวมถึงครูมีการจัดทำคู่มือชี้แจงเผยแพร่หลักประชาธิปไตยในโรงเรียน สอดคล้องกับ กฤษณะ พานทอง (2559) ได้ศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 38 จังหวัดระนอง พบว่า 1) การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 38 จังหวัดระนองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการบริหารงานกิจการนักเรียนอยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตย ด้านงานพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ด้านงานดูแลนักเรียนประจำ ด้านงานดูแลระบบช่วยเหลือนักเรียน ด้านงานอาหารและโภชนาการ ด้านงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และด้านงานอนามัยโรงเรียน

1.6 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน มีการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้บริหารมีการนิเทศกำกับติดตามการดำเนินงาน ผู้บริหารมีการประเมินผลงานกิจการนักเรียนโดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ อีกทั้งผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนอีกด้วย สอดคล้องกับ พิมพ์ผกา โปธิจันทร์ นิพนธ์ วรรณเวช และสาโรจน์ เผ่าวงศากุล (2564) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. การดำเนินงานการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงขจรสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จากการนำข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและต่ำสุดของแต่ละด้านมาเป็นประเด็นปัญหาในการสัมภาษณ์ ได้แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียน ดังนี้

2.1 ด้านการดำเนินการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การกำหนดแผนงาน/โครงการ นโยบายและกฎระเบียบ เป้าหมายการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับวินัย คุณธรรม และจริยธรรม ของนักเรียนที่ชัดเจน ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ความประพฤติและค่านิยมที่ดีงาม สนับสนุนให้นักเรียนมีการเข้าใจและมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากพฤติกรรมของตนเอง และผู้อื่น ตรวจสอบและประเมินผล ตลอดจนเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมให้ครู บุคลากร นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ

2.2 ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนควรจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน สำหรับใช้ในโรงเรียนเป็นเอกสารคู่มือครู คู่มือนักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานของครู หรือแนวทางการปฏิบัติของนักเรียนเป็นไปในแนวทางเดียวกันและมีมาตรฐาน แนวทางการพัฒนาด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการและความสนใจของนักเรียนในการเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆ จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติหรือคู่มือโดยให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำคู่มือครูและคู่มือนักเรียน มีการเผยแพร่ให้แก่ครูและนักเรียนให้รับทราบ มีการกำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้ชัดเจนและให้ฝ่ายกิจการนักเรียนมีบทบาทในการดูแลพฤติกรรมของนักเรียนอย่างทั่วถึง และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานกิจการนักเรียนมากขึ้น

3. จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ได้เสนอแนวทางในการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงขจรสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ดังนี้

1. การกำหนดแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียน
2. การกำหนดเป้าหมาย
3. การบริหารโดยวัตถุประสงค์
4. การกำหนดทิศทางขององค์กร
5. การควบคุมและประเมินผลการบริหารงานกิจการนักเรียน
6. การวิเคราะห์ศึกษาสภาพแวดล้อม
7. การตรวจสอบและประเมิน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผลจากการวิจัย เรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงขจรสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน เป็นข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำแผนงาน/โครงการส่งเสริมงานกิจการนักเรียน โดยศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน เพื่อให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

1.2 ครูทุกคนควรมีส่วนร่วมในการวางแผนงานกิจการนักเรียน จัดทำคู่มือครูและคู่มือนักเรียน

1.3 ผู้บริหารควรมีการเผยแพร่แผนงานกิจการให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ และมีการกำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก ในสหวิทยาเขตบึงบูรพ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2.2 ควรศึกษาความต้องการของครู นักเรียน ต่อการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงบูรพ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณะ พานทอง. (2559). *การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 38 จังหวัดระนอง*. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- คมสันต์ สิงห์รักษ์. (2560). *การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเอกชนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาบัณฑิต วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*.
- จันจิรา แก้วหาญ. (2557). *การศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*.
- ธนาภา ชมภูธัญ และสมลักษณ์ พรหมมีเนตร. (2559). *การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะเรสองแคว สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. เอกสารการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัยใช้องค์ความรู้สู่ความยั่งยืน 17 มิถุนายน 2559. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา*.
- พิมพ์ผกา โพธิจันทร์ นิพนธ์ วรรณเวช และสาโรจน์ เผ่าวงศากุล. (2564). *การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 (ปรับปรุง พ.ศ. 2562)*.